

Täysistunto

Keskiviikko 29.5.2024 klo 14.00—17.21

3. Hallituksen vuosikertomus 2023

Kertomus K 2/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden valiokuntien on annettava lausunto viimeistään 20.9.2024.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään tunti. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvosto antaa vuosittain eduskunnalle kertomuksen hallituksen toiminnasta ja valtiontalouden hoidosta, kuten perustuslaissa on säädetty. Vuosikertomus on valmisteltu yhteistyössä kaikkien ministeriöiden kesken valtioneuvoston kanslian johdolla.

Suomen julkisen talouden tilanne on vaikea. Vuonna 23 jatkuneella Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan ja hintojen voimakkaalla nousulla oli merkittävä vaikutus talouteen. Sodan välilliset negatiiviset taloudelliset vaikutukset vahvistuivat kertomusvuonna. Erityisesti kireämmän rahapolitiikan vaikutuksena yksityinen kysyntä heikkeni. Vienti kärsi vientikysynnän laskusta. Bruttokansantuote supistui yhden prosentin vuonna 23. Työllisyyden kasvu sen sijaan jatkui koko vuoden, vaikka se hidastuikin loppuvuonna.

Suomen julkisen talouden menot ja tulot ovat olleet rakenteellisessa epätasapainossa jo pitkään. Julkista taloutta ovat heikentäneet väestön ikärakenteen muutoksesta johtuva ikäsidonnaisten menojen kasvu ja 2010-luvun alkupuolella koettu hidas talouskasvu. 20-luvun kriisit ovat myös heikentäneet julkista taloutta velkaantumisen kasvun vuoksi.

Julkisen talouden rahoitusasema heikkeni jälleen vuonna 23. Julkisen talouden alijäämä oli 2,5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valtion budjettitalouden velka oli vuoden 23 päättyessä nimellisarvoltaan 153,2 miljardia euroa, mikä oli 12,6 miljardia euroa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Velan korkomenot olivat yhteensä 2,3 miljardia euroa.

Hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut julkisen talouden velkasuhteen vakauttamiseen ja kääntämiseen ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle. Pitkän aikavälin tavoitteena on pohjoismainen talouskasvu ja velan suhde bruttokansantuotteeseen sekä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen.

Julkisen talouden menoja sopeutetaan, ja osana sopeutustoimia hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista julkisen talouden vahvistamiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

Hallitusohjelma sisältää myös neljän miljardin euron kertaluontoisten investointien kokonaisuuden.

Veropolitiikalla hallitus tavoittelee kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistamista. Tämän kevään kehysriihessä hallitus päätti vielä lisätoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta kolmella miljardilla eurolla. Näin pyritään estämään talouden ajautuminen hallitsemattomaan luisuun ja Suomen joutuminen EU:n alijäämämenettelyyn. Ilman lisätoimia julkisen talouden velka lähestyisi 90:tä prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen jo vuonna 28.

Arvoisa puhemies! Hallitus käynnisti hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” toimeenpanon kesäkuussa 23. Hallitustyö lähti lainsäädännön valmistelun osalta hyvin liikkeelle. Kaikkiaan uusi eduskunta sai käsiteltäväkseen 109 hallituksen esitystä. Syksyllä eduskunnalle annettiin useita valtiontalouden välttämättömään sopeuttamiseen liittyviä esityksiä. Lisäksi tehtiin lukuisia verotukseen liittyviä muutoksia.

Huhtikuussa 23 toteutunut jäsenyys Pohjois-Atlantin puolustusliitto Natossa on edellyttänyt merkittävää panosta säädösvalmisteluun. Säädösvalmistelu on jatkunut kuluvana vuonna. Tarkoituksena on saattaa voimaan Yhdysvaltojen kanssa solmittu puolustusyhteistyösopimus DCA. Käsittely eduskunnassa on tarkoitus saada valmiiksi ennen alkavaa kesätaukoa.

Unohtaa ei myöskään pidä hallitusohjelman yleistä tavoitetta liian sääntelyn purkamisesta ja hallinnollisen taakan keventämisestä. Tämä on entistään tärkeämpää, kun otetaan huomioon talouden reunaehdot.

Tämän hallituksen ohjelman pohjana on usko työhön ja yrittäjyyteen. Teemme tarpeellisia ja liian kauan odottaneita uudistuksia työmarkkinoihin, parannamme työvoimapalveluita ja vahvistamme yrittäjyyden edellytyksiä.

Vuonna 23 jatkoimme työvoima- ja elinkeinopalvelut 2024 -uudistuksen toimeenpanoa.

Toinen merkittävä kokonaisuus hallituksen ohjelmassa on osaaminen. Hallitus on sitoutunut suomalaisten osaamistason nostoon. Osoitimme viime vuonna vuosille 24–27 yhteensä 42,1 miljoonaa euroa lisärahoitusta korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen koulutusmäärien lisäämiseen. Lisäksi korkeakoulujen aloituspaikkamäärien lisäämiseksi viime vuoden budjettiriihessä myönnettiin 11,7 miljoonaa euroa kuluvalle vuodelle.

Päätimme yhteensä miljardin euron panostuksesta tutkimus- ja kehitys- ja innovaatiotoimintaan vaalikauden aikana. Vuoden 24 talousarviossa linjattiin t&k-rahoituksen määrän kasvusta noin 280 miljoonaa euroa vuodelle vuoden 23 tasoon nähden. Lisäksi tki-toiminnan koordinaation parantamiseksi ja lisärahoituksen tarkoituksenmukaisen kohdentamisen varmistamiseksi tutkimus- ja innovaationeuvostoa, TIN, koskeva valtioneuvoston asetus uudistettiin ja uusi neuvosto asetettiin viime vuonna.

Suomi jatkoi EU:n vaikuttamistyönsä vahvistamista laatimalla hallitusohjelman mukaisesti valtioneuvoston periaatepäätöksen, jolla vahvistettiin EU-ennakkovaikuttamisen systemaattinen toimintamalli.

Suomen avaintavoitteet tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi valmisteltiin sidosryhmiä kuullen ministeriöiden välisessä yhteistyössä.

Eduskunnalle annettiin viime vuoden elokuussa valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonanto. Tiedonanto sisältää lukuisia toimia yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja rasismien torjumiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Luonnos valtioneuvoston toimenpideohjelmaksi yhdenvertaisuuden edistämiseksi on parasta aikaa lausuntokierroksella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

Arvoisa puhemies! Vuosikertomuksessa on aiempia vuosia perusteellisempi kuvaus lainvalmistelusta. Valtioneuvostossa on tunnistettu lainvalmisteluprosessiin liittyviä kehittämiskohteita. Arvokasta palautetta ja havaintoja olemme saaneet myös eduskunnasta. Kehittämistyötä on jatkettu monin tavoin.

Arvoisa puhemies! Hallitus aloitti työnsä erittäin vaikeista lähtökohdista. Julkinen talous oli retuperällä, sota ja ilmastonmuutos ravistelivat ympäröivää maailmaa, ja itänaapurimme lisäsi jännitettä itärajallamme. Epätoivoon ei kuitenkaan ole syytä vaipua. Meissä suomalaisissa elää usko, että kun ryhtyy toimeen, asiat kyllä menevät parempaan suuntaan.

Jokaisen hallituksen on omalla vahtivuorollaan otettava vastuu siitä, että huominen on parempi kuin nykyhetki. Tähän me olemme hallituksessa sitoutuneet. Meidän tehtävämme on turvata hyvinvointiyhteiskunnan tärkeät palvelut: terveydenhuolto, vanhuspalvelut, koulut ja päiväkodit. Se vaatii kestävän julkisen talouden, jota me nyt laitamme kuntoon. Työ on lähtenyt käyntiin.

Sopeutuksen rinnalla me huolehdimme myös kasvusta. Panostamme tutkimukseen ja innovaatioihin, vauhditamme investointeja, puhdasta siirtymää ja puramme normeja. Samalla suojaamme tärkeimpiä asioita, osaamista, erityisesti varhaisia vuosia, sekä panostamme isänmaan turvallisuuteen ja suomalaisten turvallisuuteen. Me huolehdimme suomalaisten hyvinvoinnista panostamalla liikkumiseen sekä toteuttamalla pitkään tarvitun terapiakuun.

Viestini tälle salille sekä kaikille suomalaisille on: Me pärjäämme kyllä. Vaikeista ajoista on aina selvitty, ja niin me selviämme nytkin. Meillä on tässä maassa paljon hyvää, ja siellä, missä on korjattavaa, me tartumme toimeen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä todeta arvostukseni hyvästä yhteistyöstä eduskunnan kanssa vuoden 2023 aikana. Jatketaan samalla linjalla. — Kiitos. [Jukka Kopra: Vakaata ja jämerää toimintaa ministeri Orpon viitoittamalla tiellä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Debatointihaluiset edustajat voivat pyytää minuutin mittaista puheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.13 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, kuvasitte tuossa juuri edellistä vuotta, ja sehän oli Suomessa suuren muutoksen vuosi. Marinin hallitus vaihtui Orpon—Purran oikeistohallitukseen, [Timo Heinonen: Onneksi!] ja paljon on tässä maassa totisesti lähtenyt toiseen suuntaan. Te saitte Marinin hallitukselta kyllä aivan erinomaiset eväät hallituksenne työhön, nimittäin työllisyys oli historiallisen korkealla ja hyvän työllisyystilanteen johdosta Työllisyysrahastossa oli teille jakovaraa. Työperäinen maahanmuutto oli plussalla, ja vieläpä tämä, mikä on osoittautunut ainoaksi kasvupolitiikkanne ainekeksi, että parlamentaarinen sopu tki:stä oli teillä käytettävissäne vaalikaudelle.

Mutta alle vuodessa olette saaneet aikaiseksi vain tilanteen, jossa työttömyys kasvaa ja jossa velkaantuminen kasvaa. Miten tämä on mahdollista, että tämä Marinin hallituksen hyvä perintö tässä ennätyksellisessä ajassa on sulatettu? Tähän pystyy vain oikeistohallitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

14.14 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, kuten edellä edustaja Tuppurainen totesi, että viime vuosihan oli hallitusvallan vaihtumisvuosi, ja jos katsoo näitä lukuja viime vuoden osalta, niin siltä osin kuin niissä on kiittämistä tai moittimista, sehän pitää osoittaa molemmille hallituksille. Tämä vuosi ja tästä eteenpäin on tietenkin aikaa, johon pääministeri Orpon hallitus pystyy vaikuttamaan osittain. Se on selvää ja tunnustettava, että kyllähän kansainväliset suhdanteet ja muut ovat asioita, joihin ei suoraan pysty vaikuttamaan.

Asia, josta olen eniten huolissani, on se, että tätä maata ei saada oikealle talouskasvun uralle ennen kuin me saamme palautettua luottamuksen suomalaiseen yhteiskuntaan. Ja tämä luottamus on vähän laajempi, se on kansalaisilla, mikä näkyy kulutuskysynnän heikkenemisessä, se on meillä työmarkkinoilla, on epäluottamusta, joka näkyy siinä, ettei kyetä enää sopimaan asioista. Toivoisin, että niissä tulevilla ratkaisuilla, jotka ovat hallituksella edessä tästä eteenpäin, voitaisiin rakentaa yhteistä luottamusta tähän yhteiskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

14.15 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kulunut yli vuosi. On kulunut yli vuosi siitä, kun sanoin, että tämä hallituspohja tulee tarkoittamaan kylmää kyytiä pienituloisille suomalaisille ihmisille ja ympäristöpolitiikalle, välinpitämätöntä politiikkaa ilmastokriisiin pysäyttämiseksi.

Ja, arvoisa puhemies, nyt lähes vuotta myöhemmin voin valitettavasti sanoa, että olin oikeassa, kun sanoin tämän. Valtiovarainministeri Purra ja perussuomalaiset ilakoivat, kun pienituloisilta yksinhuoltajaperheiltä, sairailta, vammaisilta, pienituloisilta ja opiskelijoilta leikataan. [Jenna Simula: Kuka on ilakoinut?] Kokoomuksen kannattajat hurraavat viressä, ja kristillisdemokraateilla lähimmäisenrakkaus taisi unohtua johonkin Säätytalon lihapadoille.

Jag tror inte heller många svenskspråkiga väljare vill vara med när mänskliga rättigheter försämras.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

14.16 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain reilu vuosi sitten uudistettiin luonnonsuojelulaki, ja silloin eduskunnan täysistunnosta löytyi halua suojella lisää suomalaisia vesistöjä. Kokoomuksesta äänestettiin silloin vahingossa väärin, muun muassa nykyisen pääministerin toimesta, niin että purot, lähteiköt ja kalkkilammet jäivät vaille suojaa, kun keskusta lähti heikentämään tätä silloista esitystä. Tein ponnin, jossa edellytettiin purojen ja näiden vesistöjen parempaa suojelua. Tämä ponsi meni kirkkaasti läpi, ja silloin myös kokoomuslaiset saivat mahdollisuuden korjata tämän aikaisemman virheensä. No, nyt kuitenkin tämän vuosikertomuksen mukaan tämä asia on jäänyt hoitamatta ja tämä alkuperäinen kokoomuksen virhe jäämässä voimaan. Kysyisinkin pääministeriltä: Haluatteko ja aiotteko oikaista tämän virheenne purojen suojelun suhteen, kuten halusitte silloin luonnonsuojelulain käsittelyssä, jonka olin nimenomaisesti neuvotellut kokoomuksen kanssa? [Puhemies koputtaa] Oletteko vesistöjensuojelun puolella?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.17 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä pääministeri, kyllä, teidän ensimmäisen vuoden saldonne on huolestuttava. Tämä tarkoittaa sitä, että velkaantuminen ei suinkaan ole taittunut, päinvastoin se jatkuu. Teidän 100 000:n työllisyystavoitteenne on tällä hetkellä, pääministeri, miinus 50 000, ja tätä menoa me nyt sitten jatkamme eteenpäin. Työmarkkinat ajettiin kaaokseen, ja mielestäni kaikkein epäreiluinta on se, että leikkaukset suunnattiin täysin pienituloisille. Se lisää eriarvoisuutta yhteiskunnassa. Surullisin arvovalinta, pääministeri, on se, että teidän leikkauksenne seurauksena 17 000 lasta ajettiin köyhyyteen, ja minä aina itse ajattelen niin, että on kunnia-asia, että lapsista ja ikäihmisistä pidetään hyvää huolta. Tämä sama meno hyvin ikävällä tavalla näyttää jatkuvan — nimittäin kehysriihessänne te päätitte seuraavaksi käydä vanhustenpalvelujen kimppuun, ja mielestäni se ei ole oikein eikä reilua. Toivon, että suunta muuttuisi, ja minusta, puhemies, hallituksen pitäisi pystyä parempaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.18 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä hämmästyksellä kuuntelemme täällä SDP:n kollegoiden puheenvuoroja, sillä palataanpa nyt viime vuoteen vielä. Silloin tosiaan, kun hallitus vaihtui Marinin vasemmistohallituksesta Orpon keskustaoikeistolaiseen hallitukseen, me saimme perinnöksi 16 vuoden ajan, jolloin tosiasiassa Suomen talous ei ollut kasvanut. Meidän työllisyysaste on Pohjoismaiden matalin. Samaan aikaan meidän julkinen talous on velkaantunut huolestuttavalla tahdilla, mikä, hyvät kollegat, vaarantaa tulevaisuudessa suomalaisten tärkeiden palveluiden rahoituspohjan.

Ei näitä säästöjä ole mitään mukavaa tehdä, vaan näitä tehdään tulevien sukupolvien vuoksi, jotta myös jatkossa heillä olisi mahdollisuus nauttia hyvistä, laadukkaista julkisista palveluista. Sen takia me myös edistämme laajasti työllisyyttä lisääviä toimenpiteitä, jotta voidaan pitää huolta julkisen talouden rahoituspohjasta. Me tiedämme sen, että edellinen hallitus jätti pitkälti nämä uudistukset tekemättä, mutta, arvoisa puhemies, me emme jätä. [Timo Heinonen: Viime kaudella juhlittiin, nyt siivotaan! — Tytti Tuppurainen: Koronapandemia oli viime kaudella!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.20 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on kyllä välitodistuksen aika: 300 000 työtöntä ihmistä, 3 300 konkurssia, alviin himokorotus ja velkaa 12,9 miljardia tänä vuonna. Pyytäisin pohtimaan, kannattaako röyhistää rintoja ja olla itsetietoinen siellä hallituksen puolella. Mielestäni olisi syytä tunnustaa se, että ei tässä ihan niin hyvin olla suoriuduttu kuin odotukset jopa täältä opposition puolesta olivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

14.20 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuppurainen puhui täällä perinnöstä, jonka Marinin hallitus tälle uudelle hallitukselle jätti. Toden totta, voidaan siitä käydä keskustelua. Perintö, jossa tosiaan Suomen valtion velkaan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

tumisen vauhti ja tuleva kiihtymisen tahti on aivan ennätysmäinen. Eli meidän hyvinvointivaltio on kuin steroideilla pumpattu mies, jonka koko toimintakyky perustuu jatkuvaan velanottoon ja velanoton lisääntymiseen. Eli me otetaan velkaa lasten piikkiin, tulevien sukupolvien piikkiin rahoittaaksemme nykyiset palvelut. Teidän ratkaisu oli hoitaa joka ikinen ongelma ottamalla lisää velkaa tekemättä yhtään sopeutuspäätöstä, ja tämä julkinen talous ei yksinkertaisesti kestä sitä. Tällä hallituksella on toimintakykyä tehdä myös niitä vaikeita päätöksiä, jotta me voidaan turvata se hyvinvointivaltio tuleville sukupolville ja samaan aikaan palkansaajille ostovoimaa, ja pyritään myös saamaan lisää työpaikkoja. Se, että te olette yrittäneet ajaa työmarkkinoita kaaokseen, ei onnistu, koska kyllä palkansaajat ymmärtävät sen, että nyt on vaikeat ajat ja meillä on paljon työtä tehtävänä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

14.22 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen vuosikertomus on karua kieltä hallituksen luonto- ja ilmastopolitiikasta. Suomen luonnon monimuotoisuus jatkaa heikkenemistään ja ilmasto kuumenemistaan. Molemmilla on aivan kriittisiä vaikutuksia suomalaisten elämään, mutta silti toimet näiden kriisien ratkomiseksi loistavat poissaolollaan. Hallitus kaatoi EU:n ennallistamisasetuksen, vaikka vuosikertomuksessaakin todetaan, että Suomen kantojen mukaisesti asetuksen tavoitteita kohtuullistettiin ja sovitettiin Suomen olosuhteisiin. Hallitus on myös laistamassa vesiensuojelusitoumuksista. Sen johdolla ollaan valmistelemassa lakimuutoksia, joiden nojalla vesienhoidon ympäristötavoitteista voitaisiin edelleen lipsua. Hallituksen pyrkimys heikentää EU:n vesipuitedirektiiviä osoittaa, ettei se ota vesiensuojelua vakavasti. Ymmärrätkö te, että luonto- ja ilmastotoimissa vitkastelu tulee meille lopulta todella kalliiksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.23 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty rakentaviakin puheenvuoroja myöskin opposition suunnalta, ja se on hyvä, että me käymme rehellistä keskustelua hallituksen sisällä, mutta toivoisin myöskin, että opposition puolella kyettäisiin siihen. Se, kun sanotaan, että hallitus on johtanut työmarkkinoita kaaokseen, ei kyllä pidä paikkaansa. Me kaikki tiedämme sen, että Suomi on pitkään ylivelkaantunut. Se ei johdu pelkästään viime hallituskauden päätöksistä, vaan me olemme 16 vuotta eläneet yli varojemme. Samanaikaisesti euroalueella on harjoitettu sellaista korkopolitiikkaa, johon liittyy riskejä, ja se riski laukesi nyt sitten. Kävi toteen se, mitä kaikki talousviisaat ovat jo ennustaneet, että jossain vaiheessa tulee tällainen korkopiikki. Se osuu nyt pahasti Suomen talouteen, ja se on johtanut myöskin siihen, [Puhemies koputtaa] että monet yritykset ovat menneet konkurssiin. [Puhemies koputtaa] Mutta se on pitkän ajan jäniteiltä tullutta sellaista trendiä, joka nyt iskee Suomen talouteen. [Puhemies koputtaa] Suomi on velkasaneerauksessa, [Puhemies: Kiitoksia!] mutta me hoidamme sen kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.24 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onnistumista ja epäonnistumista — voi tässä ilmeisesti sanoa myöskin näin, että talouspolitiikan linja. Kun katsotaan, niin meillä ei ole kasvua ollut tässä, nollan pinnassa pyöritään. Tältä osin voidaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

todeta, että ei ole oikein istunut, että hallitus panostaisi kasvun aikaansaamiseen. Ei reagoi rakentamisen lamaan eikä myöskään tähän meidän krooniseen ongelmaan, tuottavuuden kehittämiseen. Nämä ovat ne isot kysymykset, jotka ovat hoitamatta.

Työmarkkinat oikeasti kyllä sotkettiin. Työllisyysaste on pysynyt, jopa laskenut, ja työtömyys on kasvanut, eli nämä kaikki isot mittarit ovat miinuksella. Ei voi sanoa, että kauden hyvin olisi tässä onnistuttu.

Ja velkaa otetaan ennätysmäärä, 12,7 miljardia tänä vuonna, ja ihan viime vuoden lopulla otettiin kaksi ja puoli miljardia euroa velkaa, joka olisi kuulunut tälle vuodelle. Meillä velkaa on otettu todella paljon ja tästä eteenkinpäin, varmaan hallituskaudella yli 50 miljardia.

Ei voi sanoa, että onnistumisia on tullut. [Puhemies koputtaa] Me toivomme, että talous lähtisi käyntiin ja saataisiin tuottavuutta kasvatettua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.25 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toden totta, pääministeri on Orpo, ja kun hän saa perinnön, niin se perintö on vielä tällainen. Kyllä, teidän jättämä perintö oli valtava velkavuori. Ja jos olisi ollut normaali perinnönsaantitilanne, niin eihän kukaan tällaista perintöä olisi ottanut vastaan, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] mutta pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra haluavat laittaa tämän maan asioita kuntoon tämän hallituksen voimin, ja toivottavasti siinä onnistutaan.

Edustaja Tuppurainen, teidän käsityksenne maamme talouden tilanteesta näyttää olevan täydellisen hämärtynyt. Luulin, että SDP ei enää Lindtmanin aikana kannattaisi marinilais-ta talouspolitiikkaa, mutta teidän olette täydellisesti uusvasemmistolaisten voimien vietävissä. Te osaatte kyllä arvostella kaikkia hallituksen tekemiä toimia, mutta kun te teitte oman vaihtoehtonne, te pyysitte arvion teidän vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutuksista — te saitte ne, ja näyttää, että pelästyitte, sillä te päätitte salata ne.

Kysyn, edustaja Tuppurainen, teiltä: Oletteko te tänään valmiit julkistamaan nämä työllisyysarviot? [Puhemies koputtaa] Eduskunnassa puhutaan, että teidän vaihtoehtobudjetin te lisäisi työttömyyttä sadallatuhannella. [Puhemies koputtaa] Pitäähkö, edustaja Tuppurainen, tämä paikkansa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.27 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä monet mittaukset ja aivan tuolla kansalaisten kanssa käyty keskustelu osoittavat, että suomalaiset haluavat nyt paremman vaihtoehdon tälle oikeistohallituksen politiikalle, ja sitä SDP on tarjonnut jo viime syksyn vaihtoehtobudjetissa ja uudestaan nyt tässä omassa vaihtoehdossaan julkisen talouden suunnitelmaksi, jossa, kyllä, tasapainotetaan taloutta saman verran kuin hallitus eli yhdeksän miljardia, mutta tehdään se oikeudenmukaisesti [Ben Zyskowicz: Ihanko totta?] kaikkia käytettävissä olevia välineitä hyödyntäen, niin tulopuolta kuin myös menosäästöjä.

Tulemme tämän viikon perjantaina esittelemään oman kolmen miljardin kokonaisuutemme kasvutoimiksi. Se on ehkä se keskeinen ongelma-kohta nykyhallituksen politiikassa: kasvutoimet on laiminlyöty. Viime syksynä katseella seurattiin rakennusteollisuuden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

koko ajan syvenevää lamaa, mikä nyt kostaustuu pahentuvana työttömyytenä ja työllisyys-tavoitteen karkaamisena.

Pääministeri Orpo, te olette tehneet keskeisiä virheitä omassa politiikassanne. Syksyllä jätitte täysin ottamatta verotulot huomioon tasapainotustoimissa, rakennusteollisuuden la-man annettiin syventyä [Puhemies koputtaa] ja työmarkkinat, kyllä, tietoisesti te ajoitte kaaokseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.28 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kylmä to-siasia Suomen taloudesta on se, kuten kaikki tiedämme, että olemme liian paljon velkaan-tunut kansakunta. On aivan oikein, että menoja mitoitetaan. Emme veroja lisäämällä voi tätä ratkaista, kaikki me sen tiedämme.

Kun luin toissa iltana eläkeyhtiö Varman toimitusjohtaja Risto Murron artikkelin leh-destä, niin nämä harvenevat hiukset nousivat kyllä pystyyn. Se oli karua luettavaa. Jokai-nen tuoli tässä salissa on osaltaan syyllinen siihen, että olemme tässä tilanteessa. Meidän pitää nyt tällä hetkellä luoda ihan selvää näkymää siihen, että yrittäminen tulee kannatta-vammaksi, koska jos me haluamme nämä velat maksaa, niin ainoa keino on avoimen sek-torin auttaminen parempaan kasvuun. Sieltä tulevat verotulot koko yhteiskuntaan, tulee työtä, työttömyys pienenee. Se, mikä on vielä vaarallisempaa, olisi nyt tässä tilanteessa ve-tää väärä johtopäätös ja jatkaa tätä samaa sääntely-Suomea. Meidän pitää purkaa byrokra-tiaa, rakentaa uusia työmahdollisuuksia ja ennen kaikkea pienillä verohelpotuksilla palkita ihmiset siitä, että ovat olleet ahkeria.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

14.29 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme alle vuodes-sa tehneet paljon, kuten vahvistaneet Suomen sisäistä ja ulkoista turvallisuutta, on tehos-tettu rajavalvontaa, nostettu poliisien määrää, laskettu pakolaiskiintiötä ja Suomen taloutta pannaan todellakin kuntoon.

Mutta tuo keskustan antama välitodistus on lähinnä surkuhupaisa, kun te itse jätitte jo vaaleissa luokallenne ja nyt näyttelette polleana poikana jotain kansankynttilää. Teille an-nan nelosen maanpuolustustahdosta: laitoitte oman kannatuksenne isänmaan edun edelle. Maantiedosta vitonen: Suomi on puheissanne supistunut Itä-Suomeksi, viis muusta maas-ta. Matematiikasta nelonen: tunnin junalla ei korjata koko maan ongelmia. Terveystiedos-ta nelonen: sote-uudistushan on teidän siunaama.

Arvoisa puhemies! Ikävä sanoa, mutta keskusta ei tänäkään vuonna kevätjuhlia juhli, vaan jää jälleen luokalleen. Ainoa tavoitteenne, teidän kannatuksenne on noussut vuodes-sa vain 0,2 prosenttiyksikköä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

14.30 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tääl-lä käsittelemässä hallituksen vuosikertomusta viime vuodelta, ja erityisesti huomioni kiin-nittyi hyvinvointialueiden kokonaisuuteen. Viime vuonna siis ensimmäistä kertaa suoma-laisten elintärkeistä palveluista, niitten järjestämisestä, ovat vastanneet hyvinvointialueet,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

ja sitten tietysti Helsingin oma ratkaisu tähän myöskin kuuluu. Nämä talousluvut ovat varsin lohdutonta kertomaa siitä, kuinka vahvan alijäämän puitteissa siellä on toimittu. Tämä on tietysti sillä lailla aika haastavaa, että tähän uudistukseen on satsattu paljon odotuksia ja siellä on paljon potentiaalia siitä, että kun tämä pirstaleinen kuntakenttä on saatu suurempien hartioiden varaan, niin sitten pystytään tuottavuutta, vaikuttavuutta ja parempia palveluketjuja toteuttamaan, mutta se ei onnistu, jos vahvasti jo tässä koko rahoitusmekanismissa on haasteita. Kun esimerkiksi tässä kertomuskirjassa on vertailtu väestökohtaisesti näitä talouslukuja, niin haastavaa siinä on erityisesti tämän alueellisen yhdenvertaisuuden heikko toteutuminen. Erityisesti itäinen ja pohjoinen Suomi täällä useasti keskusteluissa nousevat, [Puhemies koputtaa] ja erityisesti siellä on näitä haasteita. Kysyisinkin pääministeriltä: [Puhemies koputtaa] kuinka tässä jatkossa varmistatte, [Puhemies koputtaa] että hyvinvointialueilla on potentiaalia kehittää... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, nyt aika on käytetty. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä. [Kokoomuksen ryhmästä: Nyt tulee ne työllisyysvaikutukset!]

14.32 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa kun kuuntelin pääministerin esittelypuheenvuoroa, niin kyllä te aika ruusuisen kuvan annoitte siitä tilanteesta, jossa olemme. Tosiasiassa se aivan liian nopea julkisen talouden velkaantumisen vauhti, joka Suomessa on ollut viimeisen vuosikymmenen ajan, ei suinkaan nyt ole vähentynyt vaan teidän johdollanne kiihtynyt. Siis velkaantuminen on teidän johdollanne kiihtynyt.

Toisekseen, kysymys työllisyydestä: Lupasitte 100 000 uutta työllistä. Tällä hetkellä uusien avointen työpaikkojen määrä on laskenut, teidän kaudellanne 50 000:lla. Olette siis omasta tavoitteestanne perässä nyt sen 150 000, ja kaiken kukkuraksi edes valtiovarainministeriö ei usko omassa ennusteessaan, että hallitus saavuttaisi ne 100 000 työpaikkaa tulevina vuosina.

Arvoisa pääministeri, nyt kun tämän vaaleanpunaisen hötön otatte siitä pois, niin voisitteko kertoa, mikä on todellinen tilanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

14.33 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni kansanedustajien tärkein tehtävä on se, että me rakennamme nuorillemme parempaa ja valoisampaa tulevaisuutta. Jos olisimme jatkaneet sillä Marinin hallituksen linjalla, Suomi olisi todella paljon syvemmällä suossa kuin mitä se nyt on.

Kaikki tässä salissa tietävät, kuinka velkaantunut Suomi on, ja me olemme hyvin lähellä joutumista EU:n komission alijäämämenettelyyn. Pelkästään tänä vuonna korkojen maksuun kuluu yli kolme miljardia euroa, joka vastaa poliisin ja Rajavartioston määrärahoja kokonaisuudessaan. Mikäli todella olisimme jatkaneet sillä Marinin linjalla, tämä summa olisi vielä suurempi. On todella hyvä juurikin nuoren sukupolven kannalta, että meillä on pääministeri Orpon hallitus, joka laittaa nyt kuriin tämän velkaantumisen.

Velkojen määrän kasvun vähentäminen ei ole tietenkään ainoa tavoite, vaan pitää saada myöskin talouskasvua. Niinpä kysyisin, arvoisa pääministeri, teiltä [Puhemies koputtaa] — palautetaan vielä mieliin —, millaisia kasvutoimia ja investointeihin kannustamisia meillä on tässä hallitusohjelmassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.34 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuudesta sen verran, että Rajavartiolaitos joutuu sopeuttamaan toimintojaan noin 200 henkilötyövuoden verran vuoden 2026 loppuun mennessä. Sekin on syytä muistaa.

Hallituksen vuosikertomusta tarkastellessa joitain ajatuksia, joista ehkä jotkut täällä eivät pidä:

Itäisen Suomen liikennejärjestelmän ja saavutettavuuden kokonaisvaltainen kehittäminen odottaa edelleen hallitukselta tekoja. Itäisen Suomen tietoliikenneyhteyksien kehittäminen odottaa edelleen hallituksen tekoja. Venäjän tilanteesta kriisiin joutunut itäisen Suomen matkailuelinkeino odottaa edelleen hallituksen toimenpiteitä.

Kuntien valtionosuusuudistuksella hallitus aikoo heikentää erityisesti itäisen Suomen kuntien asemaa entisestään.

Hallituksen leikkaukset hyvinvointialueiden talouteen vaarantavat sote-palveluiden saatavuuden lisäksi erityisesti itäisen Suomen maakuntien olemassaolon.

Hallituksen painopisteet EU-vaikuttamisessa uhkaavat koheesiopolitiikan tulevaisuutta, mikä iskee erityisesti itäiseen Suomeen.

Arvoisa puhemies! Meillä itäisessä Suomessa kasvaa päivä päivältä epäily siitä, miltä vuosisadalta tai vuosituhanneelta olevaa karttaa hallitus käyttää tehdessään päätöksiä Suomen tulevaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.36 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi on menty tätä pääministeri Orpon hallitusta. Ulkoinen turvallisuus: Puolustusvoimat meillä ovat todella vahvoina, olemme Natossa, DCA-sopimus lähestyy. Sisäinen turvallisuus: poliisille tulee 500 htv:tä lisää tämän hallituskauden kuluessa — ei mielestäni mikään kovin huono asia. Rakennuslalla paljon isoja peruskorjauksia: vaikka nyt uudisrakentamista ei tällä hetkellä ole, niin Helsingissäkin on lukuisia isoja rakennus- ja peruskorjaushankkeita, mitkä takaavat työllisyyttä rakennusalan ihmisille. Asfaltti haisee, teitä kunnostetaan jatkuvasti, liikenneturvallisuus lisääntyy tätä kautta. Bensan ja dieselin hinta on laskenut huomattavasti. Tässä muutamia. Onko tämä nyt niin huonosti vuoden aikana, arvoisa pääministeri? [Pia Viitanen: Kysykää niiltä perheiltä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

14.37 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä nyt tämänkin asiakohdan käsittelyssä, vuosikertomuksen käsittelyssä, jatkuvasti nostetaan esille erityisesti kokoomuksen puolelta tätä valtion velkaantumista. Kyllähän se nyt on niin, että se todellinen velkalaivan kapteeni istuu tuolla ministeriaitiossa tällä hetkellä, ja eniten velkaa tässä maassa hallituksessa ottanut puolue on Kansallinen Kokoomus, eihän siitä päästä yli eikä ympäri. Itse asiassa tämän hallituksen suht lyhyen historian aikana tulee väistämättä mieleen sellainen ehkä tahatonkin lipsahdus pääministeriltä tässä taannoin, että ”kun en muuta keksinyt”. Tuntuu, arvoisat hallituspuolueen edustajat, että kun ette ole muuta keksineet, niin te olette syyllistäneet edellistä hallitusta sote-uudistuksesta, jota ette itse keksineet. Te olette syyllistäneet edellistä hallitusta kaikesta, valtion velkaantumisesta, vaikka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

olette itse olleet siunaamassa suurimman osan esimerkiksi viime kauden lainanotosta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

14.38 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuppurainen sanoi suunnilleen, että ihmisiä kohdatessa havaitsee, että ihmiset eivät hyväksy näitä säästöjä, ja mielestäni tämä on pitkälle totta. Kun keskustelee kaduilla ja toreilla ja kojuilla ihmisten kanssa, niin kyllä näitä säästöjä moititaan. On aivan luonnollista, että ihmiset eivät säästöistä pidä ja toivovat, että olisi olemassa jokin sellainen miljardien säästö, joka ei sillä tavoin iskisi ihmisiin kuin säästöt tosielämässä iskevät.

Nyt demaritkin myöntävät, että tarvitaan miljardiluokan tasapainotustoimia, ja antavat ymmärtää, että heillä on joku vaihtoehto. No ei ole. Siinä on just sitä, miten se oli, vaaleanpunaista höttöä, vai mistä edustaja Räsänen äsken puhui.

Miksi pääministeri Marinin hallitus sitten ei tehnyt näitä säästöjä? No, juuri siksi, että ne ovat epämiellyttäviä tehdä. Mieluummin jaetaan lisää rahaa sinne sun tänne, ja nyt sitten perintö on tämä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.39 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen vuosikertomuksessa käsitellään myös hallituksen ilmasto- ja EU-politiikkaa. Olen kyllä huolissani siitä, että hallitus näyttää ylipäättäänkin kaikessa yhä vahvemmin tukeutuvan EU:hun. Pitää leikata tavallisilta suomalaisilta ja heidän palveluistaan, jotta ei rikottaisi EU:n sääntöjä. Pitää liittyä ensimmäisten joukossa EU:n liikenteen päästökauppajärjestelmään, vaikka se tietää jopa 16 sentin korotusta bensiinin ja dieselin litrahintaan pumpuilla. Kalliiksi tulee tavallisille suomalaisille autoilijoille tämä hallituksen politiikka.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ilmastopolitiikan suuri ongelma tosiaan on, että hallitus ripustautuu kaksin käsin yhä vahvemmin EU:n yhteiseen ilmastopolitiikkaan, ja kehysriihessä hallitus päätti liittää Suomen ensimmäisten joukossa tähän EU:n liikenteen päästökauppajärjestelmään. Haluan kysyä pääministeriltä, miksi ihmeessä näin, koska tiedämme, että se tulee kalliiksi suomalaisille autoilijoille ja myöskin ammattikuljettajille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.40 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erikoisia puheenvuoroja täältä vähän vasemmalta puolelta on kuultu siitä, että ilakoisimme jostain leikkauksista. En usko, että kukaan niistä leikkauksista ilakoi, vaan se on vastuunkantoa tällä hetkellä.

Te olette varmaan tietoisia [Välihuutoja keskustan ja SDP:n ryhmistä — Puhemies koputtaa] suhdanteista, korosta, siitä perinnöstä, minkä olette tosiaan jättäneet velan suhteen. Se on maksettava tietysti pois, ja nyt on hallitus, joka tätä toteuttaa ja näin tekee. Tässä haastavassa taloustilanteessa hallitus on pystynyt viime vuonnakin tekemään ja jatkaa edelleen työtä monien merkittävien panostusten suhteen. Ja yksi, mikä itselläni on lähellä sydäntä, on tietysti ulkoinen ja sisäinen turvallisuus, johon ei paljon panostuksia nähty viime hallituksen puolella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

Välineellistetty maahantulo tekee meille tuloaan, ja meidän pitäisi oikeasti nyt fokusoi-tua ja keskittyä oikeasti meidän olennaisiin asioihin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

14.41 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zysko-wicz aivan oikein kuvasi niitä tunnelmia tuolla vaalikentillä tällä hetkellä, kun käydään kampanjoita, ja siellä on erittäin paljon protesteja näiden leikkauksien suuntaan. Mutta, edustaja Zyskowicz, se keskeisin protestin suunta ei ole välttämättä siinä, että tehdään leik-kauksia. Se keskeisin protestin suunta on koko ajan siinä, kuinka on mahdollista, että sa-manaikaisesti suurituloisimmille teette verohelpotuksia, kun leikkaukset suuntautuvat tän-ne pienituloisille ihmisille, erityisen paljon eläkkeensaajille. Eläkkeensaajat ovat järkytty-neitä siitä, että tässä on ikäsyntymätilanne. Ainoa tulonsaajaryhmä, jolta aidosti tehdään myöskin veronkiristys suoraan, on eläkkeensaajat. Eli siinä on ikäsidonnainen leikkauslin-ja, [Petri Huru: Pienimmät eläkkeet eivät ole leikkausten kohteena!] ja tämä on monille eläkkeensaajille erittäin kriittisen huomion saava seikka. Eläkkeensaajien asumistukijär-jestelmässä indeksikorotuksia ei tehdä, mikä tarkoittaa jälleen kerran kaikkein pienitului-simpia eläkkeensaajia, jotka ovat riippuvaisia asumistuesta. Hoitotakuu heikkenee. Täällä on [Puhemies koputtaa] lukuisa joukko eläkeläisiin kohdistuvia seikkoja. Edustaja Zysko-wicz, kertokaa minulle perusteet, miksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.43 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Olemme edus-taja Kiljusen kanssa samaa mieltä siitä, että ihmiset arvostelevat tehtyjä säästöjä, ja olem-me ehkä tavanneet jopa samoja ihmisiä siellä kojuilla. Mutta te annatte ymmärtää, että on-gelma on siinä, että kun tehtiin suurituloisille veronkevennyksiä, niin sen vuoksi joudutaan tekemään säästöjä ja tätä ihmiset eivät hyväksy. Tämä suurituloisten veronkevennys, siis tämän solidaarisuusveron alarajan nosto, maksaa veronsaajalle noin 60 miljoonaa euroa, kun taas näitä säästöjä on tähän mennessä jouduttu päättämään muistaakseni noin, olisiko, viiden miljardin euron edestä — sitten siinä on vielä näitä veronkiristyksiä ja työllisyystoi-mia. Miten peruuttamalla tämä 60 miljoonaa olisi voitu kustantaa nämä, sanotaan nyt vaik-ka, neljä miljardia säästöjä? Nyt me tänään Kiljusen mukaan kohtelemme huonosti eläke-läisiä, huomenna nuoria, ylihuomenna työttömiä, sen jälkeen [Puhemies koputtaa] yksin-huoltajia ja sitten lapsiperheitä. Kyllä, joudutaan tekemään säästöjä [Puhemies koputtaa] joka suuntaan, valitettavasti. [Pia Viitanen: Ei ihan joka suuntaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tässä kohdassa annan pääministerille kolmen minuutin vastauspuheenvuoron, olkaa hyvä.

14.44 **Pääministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. Jos katso-taan vähän tätä velkajanan kehitystä, niin 2000-luvulla velkaantuminen lähti liikkeelle krii-sien myötä. 2010-luvulla alkupuoli velkaannuttiin, mutta sen jälkeen tuli maahan Sipilän hallitus, joka painoi samaan aikaan velkaantumisen alas, talouden kasvuun. 2018 oltiin plussan puolella, maksettiin velkaa takaisin. 2019 oli hyvä linja, mutta sen jälkeen tuli ra-haa on -politiikka, se oli tietoinen valinta. Se oli tietoinen valinta, jonka Antti Rinne ilmoit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

ti silloin. Käytettiin puolitoista miljardia välittömästi pysyvien menojen kasvuun, ja se linja jatkui. Oli välttämätöntä nostaa menoja koronan takia, Ukrainan takia, mutta samaan aikaan mistään muualta ei otettu pois ja yhtään rakenteellista uudistusta esimerkiksi työllisyyden, talouskasvun vauhdittamiseksi ei tosiasiasa tehty.

No, nyt me tehdään näitä. Me joudumme samaan aikaan jarruttamaan velkaantumista eli leikkaamaan menoja ja korottamaan verojakin, mutta samaan aikaan me kiihdytetään talouden kasvua. Me tehdään lukemattomia toimia. Ne ovat muuten niitä toimia, joita keskustasta on itse ajanut, voisi sanoa, jo vuosikymmeniäkin: työmarkkinoiden uudistamista, paikallista sopimista, [Anne Kalmarin välihuuto] työn tarjonnan ja työn vastaanottamisen helpottamista ja kannustamista. Ne ovat niitä samoja asioita, arvostamani edustaja Lohi. Eli näitä me tehdään.

Me tehdään paljon muita kasvutoimia. Nyt viimeiseksi haluan mainostaa taas — mainostakaa tekin joka paikassa — tätä verokannustinta, joka siis on iso leka siihen, että me saadaan Suomeen isoja teollisia investointeja. Se on aivan, aivan välttämätön, jotta me pystymme pärjäämään verrokkimaiden kanssa. Tätähän on kaivattu. Mielestäni nyt eduskunnan pitäisi olla tyytyväinen, että tämä on tehty.

Näistä työllisyystoimista. Se on totta, edustaja Räsänen, että tämä suhdanne on erittäin vaikea ja se on jatkunut pitkään — niin, edustaja Lylyllekin sama — ja työttömyys on valitettavasti kasvanut, mutta samaan aikaan pitää ymmärtää, että me teemme niitä rakenteellisia toimia, joiden kokonaismääräksi valtiovarainministeriö on nyt laskenut, että ne ovat jopa 72 000 työpaikkaa, ja ne ovat se pohja. Kun talous lähtee nyt kasvuun ja me luodaan näitä kasvuedellytyksiä koko ajan, kuten äsken kuvasin, ja kun meillä on lisäksi tehty rakenteellisia toimia muun muassa työttömyysturvaan, niin se tulee taas kiihdyttämään työllisyyden kasvua.

Ja nythän tämä on toivottavasti kääntymässä. Toivottavasti maailmalta ei tule mitään huonoja, pahoja uutisia. Tämä on kääntymässä. Jos korot lähtisivät laskuun ensi kesänä, niin voi olla, että me näemme paljon parempaa talouskehitystä. Itse minä uskon täysin talouspolitiikan peruslinjaan, työmarkkinapolitiikkaan, veropolitiikkaan, sosiaaliturvan uudistamiseen — että ne johtavat yhdessä yrittäjämysteisen politiikan kanssa siihen, että talouden kasvu saavuttaa korkeampia lukuja kuin mitä tällä hetkellä ennustetaan. Siksi me näitä uudistuksia tehdään. Lisää tuloja, vähemmän menoja, [Puhemies koputtaa] sitä kautta tämä oikeenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.47 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitän pääministeriä äskeisestä vastauksesta, mutta vielä haluan vähän tarkentaa asiaa. Elikkä kun hallitus on leikannut työttömiltä ja osa-aikatyötä tekeviltä monella tapaa — esimerkiksi ansiosidonnaisen omavastuuajan on pidentynyt, indeksijäädytys on tehty, lomakorvaus on jaksotettu, lapsikorotus on poistettu, työttömyysturvan suojaisuus on poistettu, asumistuesta on leikattu ja niin edelleen — työttömyys vain lisääntyy ja työmarkkinat ovat sekasorrossa. Arvoisa pääministeri, miten se laskukaava menikään? Miten nämä työttömät työllistyvät heiltä leikkaamalla? Ihan vain töihin menemälläkö, niinkö, tilanteessa, jossa työttömyys vain lisääntyy merkittävästi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

14.48 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että eduskunnassa on laajasti ilolla pantu merkille hallituksen todella reipastunut EU-vaikuttaminen. Jos ottaa muutamia esimerkkejä — ehkä mennään jo vähän tämän vuoden puolellekin — yritysvaluutadirektiivi saatiin vietyä läpi Suomen toivomassa muodossa, Suomelle kohtuuton ennallistamisasetus pysäytettiin Suomen aloitteesta, Euroopan investointipankki alkaa rahoittaa puolustusteollisuutta. [Välihuutoja] Pääministeri Orpon johdolla on Suomen asiaa edistetty erinomaisesti, ja voidaan mainita vaikka se, kuinka pääministeri Orpo toi esimerkiksi komission puheenjohtajan ihan henkilökohtaisesti itärajalle tutustumaan sekä toisaalta rajatilanteeseen että toisaalta Itä-Suomen maakuntien taloudelliseen tilanteeseen.

Täytyy kyllä sanoa, että kun tässä jo aiemminkin keskustelussa mainittiin tämä keskustan jakama välitodistus hallitukselle, jossa sanotaan, että Suomen puolen pitämiseksi EU:ssa arvosana on 4, niin kysyn keskustan edustajilta ja puoluejohdon edustajilta täältä: teettekö te pilkkaa välitodistusinstituutiosta, vai voitteko te [Puhemies koputtaa] irtisanoutua tästä puolue toimiston jakamasta välitodistuksesta? [Joona Räsänen välihuuto — Puhemies koputtaa] Kyllähän tämä nykyinen hallitus on nostanut Suomen vaikuttamisen EU:ssa aivan uudelle tasolle, [Puhemies koputtaa] mitä tulee edelliseen hallituskauteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.49 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä muutamia kommentteja.

Ensinnäkin edustaja, ryhmäjohtaja Marttiselle: Todellakaan keskusta ei kuulu tähän hallitukseen. Me emme hyväksy näin epäoikeudenmukaisia leikkauksia. Pääministeri Orpo myöskin toi esille keskustan ajamia uudistuksia, mutta keskusta ei missään nimessä näitä työmarkkinauudistuksia olisi ajanut tällä tavalla juntaamalla, sanelemalla, ilman neuvotteluja. Vaikka kuinka toivoisitte, että oltaisiin hallituksessa, niin me emme missään nimessä tällaisista toimintatapoista hyväksy. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Tähän edustaja Auton puheenvuoroon EU-vaikuttamisesta: Tuntuu, että ei ole kyllä muu reipastunut kuin tämä yhteisvelan hyväksyminen. Kyllä toivoisi, että tässä kohtaa hallitus tulisi selkeästi kielteiselle linjalle.

Ja vielä, arvoisa puhemies, loppuun: Huolestuttaa näihin EU-vaaleihin ja maatalouspolitiikkaan liittyen. Oikeastaan kysyisin Marttiselta, Autolta ja myöskin pääministeriltä, mitä ajattelette siitä, että monet kokoomuksen eurovaaliehdokkaat ovat valmiita leikkaamaan maatalousta. [Puhemies koputtaa] Onhan tämä Suomen maatalouden kannalta täysin erikoinen linja, joten pyytäisin tähän myöskin kommenttia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.51 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palataanpa nyt vielä näihin hyvien SDP:n kollegoiden puheenvuoroihin. Tosiaan 2019 vaalien jälkeen teidän vetämänne hallitus teki erittäin kummallisen päätöksen. Todettiin se, että rahaa on, lisättiin merkittävästi pysyvästi julkisia menoja. Sitten kun kysyttiin, no, milläs tapaa, hyvät kollegat, nämä menot tullaan sitten rahoittamaan, niin todettiin, että no, käydään sitä läpi vähän myöhemmin sitten, eikö vaan. Perustettiin siis iso määrä työryhmiä, jotka vuositolkulla vaan istuivat ja pohtivat, löytyykö ratkaisuita, ja juuri mitään ei siis löytynyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

Herra puhemies! Todettakoon pöytäkirjaan, että keskusta sinetöi ja hyväksyi tämän vasemmistohallituksen vastuuttoman talouspolitiikan. [Pia Viitanen: Kokoomus hyväksyi! — Välihuutoja] Teidän johdollanne valtiovarainministeri siis rikkoi menokehykset ensimmäistä kertaa 2000-luvulla. Nyt tätä velkaa, mitä on saatu, me maksamme pois ja teemme kaikkemme, jotta talouden suunta saadaan nyt viimein käännettyä. [Pia Viitanen: Mitäs se kokoomus teki?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.52 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt on keskittytty katsomaan edellisiä hallituksia, ja on totta, että sosiaalidemokraattien kanssa me emme saaneet valitettavasti uudistettua työelämää niin kuin olisi pitänyt, mutta niin olisi pitänyt muuten edellisen, Sipilän hallituksen ja sitä edellisen, Kataisen ja Stubbinkin hallituksen tehdä. Nämä ovat kaikki tavoitteita, joita on 20 vuotta yritetty porukalla saada täällä aikaan, ja meidän olisi pitänyt kaikkien pystyä parempaan.

Emme me tätä yhteiskuntaa rakenna sillä, että me katsomme vaan peruutuspeilistä taaksepäin, vaan meidän pitää katsoa eteenpäin. Sen takia me olemme valmiita järkeviä ehdotuksia tukemaan, mutta kyllä sillä on iso merkitys, että me saadaan luottamusta rakennettua tähän yhteiskuntaan, ja siihen kyllä kannustan hallitusta.

Johtajuus ei ole muuten sitä, että arvostellaan edeltäjiä, vaan se on sitä, että näytetään yhdessä joukoille suunta, näytetään suunta, mihin pitää mennä. Erityisesti, niin kuin edustaja Kauma täällä totesi, suomalaiset nuoret tarvitsevat nytten näyn paremmasta tulevaisuudesta — näyn paremmasta tulevaisuudesta — ja se ei tule sillä, että koko ajan luodaan semmoista negatiivista, että ”te teitte näin ja te teitte noin”. Se oli muuten monelta osin mainettaan parempi hallitus. [Puhemies koputtaa] Me esimerkiksi veimme yhdessä Suomen Natoon, [Puhemies koputtaa] me hoidimme korona-asiaa. Antakaa arvo sillekin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.53 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minunkin nyt pitää vähän palata tuohon viime kauteen. Tuossa huoleni on, ehkä se on tämän salin yhteinen, ja yritän nyt näyttää yhteistä suuntaa: Olimme Irlannissa maatalousjaoston matkassa tutustumassa ruokavientiin, sen edellytysten kohentamiseen. Ehkä kaikista suurimpana huolena minulle tuli siellä esiin se, miten me turvaamme nykyisen metsä-, paperi- ja saha-teollisuuden viennin. Viime kaudellahan, jossa keskusta oli mukana, kiristettiin turpeen verotusta ja romutettiin turvekoneita. Nyt nämä turvekoneet on tosiaan osittain romutettu, ja se turpeen käyttämättä jättäminen on suuri riski meidän puu-, paperi- ja metsäteollisuudelle. [Markus Lohi: Te hallitusohjelmassa kiellätte turpeen!] — Lohi voisi pitää maltin. [Puhemies koputtaa] Minä yritän näyttää yhteistä suuntaa, ja sinä, joka sitä äsken vaadit, alat heti kukkoilemaan. [Puhemies koputtaa] Edustaja Hoskonen voisi kommentoida asiaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: No niin, otetaanpa sitten kaikki rauhallisesti. [Naurua] — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

14.55 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt olisi syytä nimenomaan katsoa tulevaisuuteen ja miettiä niitä tulevaisuuden kestäväää kas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

vua luovia toimia, ja kyllähän esimerkiksi vihreällä eduskuntaryhmällä vaihtoehtobudjetissa on ollut niitä vaihtoehtoja, joilla sekä saadaan taloutta tasapainotettua että myös sitten varmistetaan se, että lapsilla ja nuorilla on hyvät kasvun edellytykset ja saadaan tuotettua kestävyysmurrosta, joka rakentaa sitä tulevaisuuden kilpailukykyä.

Hallituksen toimista todellakin tulee paljon palautetta, erityisesti tästä epäoikeudenmukaisuudesta ja siitä, että nämä säästötoimet kohdistuvat todella vahvasti heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa oleviin. Jo tilastojenkin perusteella lapsiperheköyhyys tulee lisääntymään, ja on varsin vaikea ymmärtää, kuinka se olisi järkevää taloudenpitoa missään olosuhteissa, että viedään lapsilta ja nuorilta hyvän elämän ja tulevaisuuden eväitä. Kyllä hallituksen pitäisi ottaa tämä kritiikki vakavasti ja myös miettiä näitä vaihtoehtoja, mitä tälle kaikelle on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

14.56 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, hallitus on saanut paljon aikaan vuodessa. Orpon hallituksen leikkauslistat ovat melkoiset: Eläkeläisten verotusta kiristetään. Työttömyysturvasta leikataan. Ammatillisesta koulutuksesta leikataan. Opiskelijoiden asumistuesta leikataan. Maksuton toinen aste romutetaan. Ikäihmisten hoivasta leikataan. Hoitoonpääsyä heikennetään hoitotakuuta huonontamalla ja karsitaan sairaalaverkosta. Leikkauslistojen lisäksi korotetaan vielä arvonlisävero historian suurimmalla kertakorotuksella.

Leikkauspolitiikasta huolimatta velka edelleen vain kasvaa. Panostukset kasvuun ja työllisyyteen taitavat jäädä uupumaan. Hallituksen säästölistat tuntuvat hyvin vahvasti varsinakin pienituloisten arjessa. Hallituksen esityksiä tarkasteltaessa ei voi tulla kuin johtopäätökseen, että tämä talouden tasapainottaminen jakautuu epäoikeudenmukaisesti. — Eikö niin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

14.57 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lohi piti hyvän puheenvuoron ja kehotti katsomaan eteenpäin eikä niinkään peruutuspeilistä taaksepäin, ja näin se on. Ei todellakaan toisia syyttelemällä asiat parane.

Esitänkin nyt kysymyksen pääministeri Orpolle. Katson taloutta eteenpäin ja niitä mahdollisuuksia, mitä Suomelle ja Euroopalle avautuu siinä vaiheessa, kun Ukrainaan saadaan rauha. Se aika koittaa. Emme tiedä, koska se koittaa, mutta se voi koittaa hyvinkin pian. Tilanteet saattavat muuttua hyvinkin yllättävillä tavoilla — emme tiedä. Mutta se on varmaa, että kun rauha koittaa, niin jälleenrakennus alkaa, merkittävät investoinnit alkavat, ja toivottavasti ne alkavat venäläisten jäädytetyillä varoilla, joita on maailmalla satoja miljardeja. Minkälaisia mahdollisuuksia tämä avaa suomalaiselle viennille, teollisuudelle ja yrittämiselle ja investoinneille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.58 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa kun turpeesta tuli puhetta, niin kyllähän ihmetystä herätti jo tuo Orpon hallituksen ohjelma, jossa todetaan, että fossiilisista polttoaineista sähkön ja lämmön tuotannossa tullaan luopu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

maan viimeistään 2030-luvulla. [Jenna Simulan välihuuto] Ministeri Mykkänen myöskin totesi, että hallitus ajaa polttoturpeen käytön alas vuosikymmenen loppuun mennessä.

Nythän me keskustasta viime syksynä jo esitimme esimerkiksi turpeen energiaveron huojennusta, mutta se ei kokoomukselle ja perussuomalaisille jostain syystä sitten täällä täysistunnon äänestyksessä kelvannut. Onko tässäkin takana sitten joku näitä Euroopan unionin ilmastotavoitteita tai muita? Se olisi ihan hyvä tietysti pääministeriltä myöskin kuulla, että miksi hallitus kohtelee turvetta tällä tavalla. Sehän on hyvä kotimainen, toimitusvarma polttoaine, jonka käyttöä pitäisi ilman muuta tässä tilanteessa pikemminkin lisätä kuin vähentää, ja siksi tämä hallituksen linja tuntuukin aivan erityisen oudolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

14.59 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kun täällä hallitusta muutamissa puheenvuoroissa moitittiin hallituksen ympäristö- ja luontopolitiikan osalta, mutta aiemmin sitä on enemmän vedetty ideologia edellä, niin pääministeriltä lyhyesti kysyisinkin, että eikö niin, että tämä hallitus toteuttaa maalaisjärkistä ympäristö- ja luontopolitiikkaa, joka muun muassa huomioi vaikutukset sosiaaliseen ja taloudelliseen toimintaan [Maria Ohisalon välihuuto] sekä ottaa huomioon myös suojelutoimenpiteiden tehokkuuden, vaikuttavuuden ja paikallisen hyväksyttävyyden? — Kiitos. [Maria Ohisalo: Huh huh!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, noin kolme minuuttia.

15.00 **Pääministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Tästä eteen- ja taaksepäin katsomista: Yritin ensimmäisestä puheenvuorostani kaksi kolmasosaa käyttää eteenpäin katsomiseen, mutta koen asialliseksi kuitenkin vastata näihin velkaantumissytyksiin. Nimitäin jos olisi sosiaalidemokraattisella johdolla jatkettu ja sillä politiikan linjalla, niin velkaa otettaisiin tänä vuonna miljardeja enemmän. Kyllähän niillä miljardien säästöillä joku vaikutus on. Ja vielä nyt peräänkuulutan jälleen kerran sitä, että kun SDP:stä yksi kerrallaan — saatiin oikein mallinäyte siitä — joka ainut tai ainakin ensimmäiset 20 säästökohdetta haukuttiin, niin kun SDP on luvannut sen oman yhdeksän miljardin vaihtoehtonsa, niin jokaiselle säästölle, jonka te otatte pois hallituksen listalta, pitää löytää korvaava säästö, [Timo Heinonen: Ei nyt saivarrella!] ihan jokaiselle. Te olette lupautuneet siihen, että Suomi ei joudu liiallisen alijäämän menettelyyn. Kun te olette olleet samaa mieltä siitä, että yhdeksän miljardin säästöt on oikea luku, niin teillä on valtava urakka, kun teidän pitää jokaiselle teidän hylkäämällemme säästölle löytää joku vastinpari. Onnea matkaan, onnea matkaan.

Mutta edelleen tulevaisuudesta: Minä uskon vakaasti siihen, että käänne on tulossa. Ukrainan sota loppuu jonain päivänä, niin kuin täällä edustaja Kiuru totesi. Me ollaan siellä mukana. Me autetaan nyt jo meidän yrityksiämme valmistautumaan tilanteeseen. Itse osallistun Saksassa Ukrainan jälleenrakennuskonferenssiin kuukauden päästä, ja samaan aikaan nämä meidän panostuksemme teknologiaan, innovaatioihin, tutkimukseen ja tuotekehitykseen, tuhat tohtorikoulutettavaa, panostukset tekoälyyn — 300 miljoonaa hallitus käyttää laskentakapasiteetin vahvistamiseen, joka antaa meille ihan mielettömiä mahdollisuuksia — me voidaan hyödyntää näitä niin, että esimerkiksi viimeisten arvioiden mukaan, jos me hyödynnämme tekoälyä oikein, me voidaan saavuttaa 20—25 miljardin brut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

tokansantuotteen lisäys kymmenessä vuodessa. Se voi auttaa meitä ratkaisemaan meitä tällä hetkellä piinaavia ongelmia sosiaali- ja terveystalouden uudistamisessa ja järjestämisessä. Me voidaan uudistaa vaikka meidän luvituskäytäntöjämme hyödyntämällä tekoälyä. Se antaa mielettömiä mahdollisuuksia julkisen hallinnon tehostamiseen, yritysten kansainvälistymiseen. Meillä on, kuulkaa, mahdollisuuksia.

Pistetään perusasiat kuntoon, velkaantuminen kuriin, vaikka kuinka paljon sitä vastustettaisiin. Tehdään työmarkkinauudistukset, vaikka kuinka paljon lakkoiltaisiin. Ne ovat välttämättömiä. Tehdään sosiaaliturvasta yhdessä verotusuudistusten kanssa sellainen, että työtä kannattaa ottaa vastaan. Panostetaan peruskouluun, annetaan tulevaisuudenuskoa ja, kyllä, huolehditaan ilmastonmuutoksen torjunnasta ja luontopolitiikasta. [Vihreiden ryhmästä: Miten?] Luontoa suojellaan enemmän tänä vuonna kuin viime vuonna. Me teemme lisää sen päälle, mitä teidän hallituksenne teki viime kaudella. Me teemme ihan oikeita asioita. Ja sitten vielä turvallisuus ja maanpuolustus: kaiken säästämisen keskellä me pidämme huolta isänmaan ja suomalaisten turvallisuudesta. [Oikealta: Juuri näin!] Kyllä tässä voi olla myöskin ylpeä siitä, mitä ollaan tekemässä. Melu on kovaa, mutta me menemme eteenpäin, ja minä uskon, että parempi tulevaisuus [Puhemies koputtaa] syntyy näillä eväillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.04.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.50.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aikaisemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 3. Pieni hetki... — No niin, nyt päästiin puhujalistaan. Eliikkä jatketaan keskustelua. Ensimmäisen puheenvuoron on varannut edustaja Ohisalo. Poissa. — Edustaja Suhonen.

16.51 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä, kun nyt käsitellään hallituksen vuosikertomusta, tuon erittäin tärkeän viestin suoraan kentältä. Sieltä, missä hallituksen pakkokeinot sattuvat niihin tunnollisiin pienipalkkaisiin työntekijöihin.

”Hei! Nyt, kun suurin järkytys ja pettymys on hieman tasaantunut, uskallan kirjoittaa.

Teen siis osa-aikatyötä 30 tuntia viikossa koulunkäynninohjaajana. Hyvin harvalla ohjaajalla on täysi työaika. Täyden työajan saaminen on melkein kuin lottovoitto. Nykyinen hallitus ei selvästikään tiedä, mitä ohjaajat tekevät työkseen, paljonko siitä maksetaan ja kuinka suuri merkitys sovitellulla päivärahalta on arkeen.

Jokainen osa-aikainen ohjaaja on kokoaikatyön hakijana työvoimatoimistossa, jos miehiä saada soviteltua päivärahaa. Työvoimatoimisto pitää huolen, että kriteerit täyttyvät. Itsekin olen ollut kokoaikatyön hakijana reilut 10 vuotta, ja yhtäkään kokoaikaista työpaikkaa ei ole tarjottu. Olen kysynyt lisätunteja monta kertaa työnantajalta. Opettajien sijaisuuksia olen epäpätevänä saanut tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

Nyt, kun hallitus meni muuttamaan osa-aikatyöläisille maksettavia korvauksia, täytyy sanoa, että nyt lähti viimeinenkin pohja pois tällä matalapalkkaisella alalla. Näiden muutoksien vuoksi kovinkaan moni ei saa työttömyyskassasta enää mitään. Sillä rahalla, minä sieltä ennen sain, sai maksettua monta laskua ja turvattua perheensä elantoa. En jaksa ymmärtää, mihin tämä päätös perustuu. Ymmärtääkö nykyinen hallitus, mukaan lukien opetusministeri, mitkä koulunkäynninohjaajien työtunnit ovat, mikä vastuu meillä on, ja mitä tapahtuu, kun me kyllästymme olemaan palkkakuopassa? Mitä tapahtuu niille oppilaille, jotka tarvitsevat aikuisen jatkuvaa tukea selviytyäkseen koulupäivästä? Entäpä esimerkiksi diabetesta sairastavan lapsen lääkityksistä tai oikeanlaisen ravinnon saannista huolehtiminen? Onko meillä oikeasti varaa polkea yksi ammattikunta maanrakoon? Mitä otsikoita luemme sen jälkeen iltapäivälehistä, kun yksi ammattiryhmä ei enää jaksa työskennellä alipalkattuna kouluissa?

Ero arjessa selviämiseen on iso. Tammikuussa sain vielä lähemmäs 220 euroa soviteltua päivärahaa, ja huhtikuussa se on puhdas nolla. Ei motivoi, ei. Enää ei jaksa edes ajatella tekevänsä työtä rakkaudesta lajiin. Alkaa olla se rakkaus loppuun katsottu. Toivottavasti asialle voi tehdä jotain.

Koko ammattikunnan puolesta, Anne Turunen.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

16.54 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tähän vuosikertomukseenkin viitaten nähdään, että meillä on paljon vielä parannettavaa tässä puolien pitämisessä EU-asioissa. Kyllä keskustan mielestä EU:sta pitää ottaa kaikki irti Suomen maakuntien ja koko maan elinvoiman lisäämiseksi ja parantamiseksi, ja se, mitä nyt tältä istuvalta hallitukselta odotetaan, on nimenomaan koko Suomesta huolehtimista, kaikista alueista huolehtimista.

Arvoisa rouva puhemies! Hieman hämmästelini tänään, kun tässä käytiin tätä asiakohtaa aiemmin läpi, että perussuomalaisten osalta hieman arvosteltiin, että keskusta on pitänyt tätä itäistä Suomea paljon esillä. Kyllä, arvoisa rouva puhemies, varmasti tulemme pitämään sitä jatkossakin, koska kyllä hallituksen politiikassa on Itä-Suomen asia jäänyt lähinnä näitten juhlapuheitten tasolle, kun nyt nimenomaan pitäisi kaikin tavoin tukea etenkin tätä Venäjän-ajan vastaisen Itä-Suomen pärjäämistä, ja näissä oloissa siinä on lopulta kyse koko isänmaan turvallisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Parlamenttivaalien äänestys on alkanut, ja kun tätä vuosikertomusta lukee, niin kyllä sieltä käy varsin hyvin selville myöskin se, että meillä suomalaisilla on tarpeeksi tekemistä omien talous-, työttömyys- ja velkaongelmien ratkaisemiseksi, ja sen vuoksi meille keskustalaisille ei tämä uusi yhteisvelka, uudet tukipaketit, sovi. Toivon, että myös hallitus muuttaa kantaansa selkeästi kielteiselle linjalle tämän yhteisvelan suhteen.

Ja lopuksi, arvoisa rouva puhemies: Kaikki yritykset EU:n puuttumiseksi Suomen metsien ja muiden luonnonvarojen käyttöön täytyy päättäväisesti torjua. Niin kuin tähän vuosikertomukseenkin viitaten tiedetään, mikä on luonnonvarojen, metsien, merkitys meille suomalaisille, niin on ehdottomasti tämä päätösvalta pidettävä täällä kotimaassa, koska kyse on samalla myös meidän suomalaisten omaisuudensuojasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

16.56 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä hallituksen vuosikertomusta vuodelta 2023. Se kertoo karua kieltä hallituksen luontopolitiikasta. Vuosikertomuksessakin todetaan, että Suomen luonnon monimuotoisuuden kehityssuunta on edelleen heikkenevä. Luontopaneelin viime vuoden lopulla julkaistun raportin mukaan Suomen luontotyypit, etenkin metsäiset luontotyypit, ovat edelleen heikentyneet 2000-luvulla. Mutta mikä on hallituksen johtopäätös? Koko vuosikertomuksesta ei löydy yhtään toimea luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Tai löytyy sieltä EU:n ennallistamisasetus, mutta senkin hallitus päätti tämän vuoden puolella kaataa. Vuosikertomuksessa todetaan, että ”Suomen kantojen mukaisesti ennallistamisasetuksen tavoitteita on osin kohtuullistettu ja sovitettu Suomen olosuhteisiin” ja edelleen, että ”Suomen kantojen mukaisesti asetusta jätetään jäsenmaille liikkumavaraa ennallistamisasetuksen toimeenpanoon” ja vielä sekin, että ”toimeenpanon keinojen valinnalla voidaan vaikuttaa merkittävästi asetuksen vaikutuksiin, mukaan lukien erityisesti taloudelliset vaikutukset”.

Ilman uskottavaa sääntelyä ennallistamisessa ei Suomi eikä EU voi saavuttaa tavoitteitaan luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ja luontokadon pysäyttämisestä. Tätäkin vasten on käsittämätöntä, että Suomi Orpon hallituksen johdolla on ottanut vastuulleen luonnontilan parantamiseen tähtäävän EU-lainsäädännön torppaamisen. Suomen kansa sentään ymmärtää suomalaisen luonnon arvon ja kantaa sen tilasta vastuuta. Kyselyn mukaan 70 prosenttia suomalaisista kannattaa ennallistamisasetusta. Edes tämä ei näytä hallitusta kiinnostavan.

Arvoisa puhemies! Toisena esimerkkinä nostan vesiensuojelun. Varsinkin näillä helteillä moni meistä haikailee veden äärelle. Puhtaat vedet ovat suomalaisen luonnon sinistä kultaa. Ihmistoiminnan seurauksena vedet ovat kuitenkin monin paikoin tummuneet, samentuneet tai muuttuneet levänvihreiksi. Hallitus puhuu kauniisti vesiensuojelusta, mutta on päättänyt leikata sen rahoituksesta kaksi kolmannesta. Erittäin huolestuttavaa on, että hallitus on myös tietoisesti laistamassa vesiensuojelusitoumuksista. EU:n vesipuitedirektiivin ja Suomen vesienhoidon alkuperäinen tavoite oli saavuttaa vesistöjen vähintään hyvä tila vähintään vuoteen 2015 mennessä. Suomi on jo joutanut aikataulusta, ja tavoite on siirtynyt vuoteen 2027. Ja nyt hallituksen johdolla ollaan valmistelemassa lakimuutoksia, joiden nojalla vesienhoidon ympäristötavoitteista ja vuoden 2027 takarajasta voitaisiin edelleen lipsua. Hallituksen pyrkimys heikentää vesipuitedirektiiviä osoittaa, ettei se ota vesiensuojelua vakavasti.

Myös EU:n ennallistamisasetuksen kaataminen on isku vesiensuojelulle. Keskustelu ohjattiin Suomessa tarkoitushakuisesti metsiin, vaikka todellisuudessa luonnon ennallistaminen koskisi ennen kaikkea vesiä ja kosteikkoja. Se tarkoittaa vaelluskalojen palauttamista, puhtaampia rantavesiä, vähemmän rehevöitymistä ja vesien tummumista, vähemmän sini-levää. Vastuu Suomen vesien puhtaudesta on yksin meillä suomalaisilla. Vesienhoidon tavoitteista ja aikataulusta on pidettävä kiinni, ja ennen kaikkea kuormitus vesistöjen valuma-alueelta on saatava kuriin.

Arvoisa puhemies! Sama riittämättömyys koskee hallituksen ilmastopolitiikkaa. Suomen ilmastopaneeli on todennut, että hallitusohjelma ja hallituksen budjetti eivät riitä saavuttamaan Suomen ilmastotavoitteita. Kuten hallituksen vuosikertomuksessakin lukee, hallitustenvälisen ilmastopaneelin vuonna 23 julkistetun kuudennen synteesiraportin mukaan ihmisten toiminta on aiheuttanut ennennäkemättömän laajoja ja nopeita muutoksia ilmastossamme. Euroopasta on tullut maailman nopeimmin lämpenevä maanosa, ja vaikutukset näkyvät myös Suomessa. Parhaillaan elämme ennätysellisen kuumaa toukokuuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

On vastuutonta, että hallitus tässä tilanteessa ja ilmastotavoitteista huolimatta lisää omilla toimillaan Suomen päästöjä muun muassa laskemalla polttoaineen verotusta. Lisäksi hallitus leikkaa kaikkein tehokkaimmista ilmastotoimista. Esimerkiksi turvepelletit tuottavat merkittävästi päästöjä, jopa saman verran kuin liikenne. Niihin ei kuitenkaan haluta koskea.

Arvoisa puhemies! Hallituksen luonto- ja ilmastopolitiikka on täysin riittämätöntä. Siksi vihreät jättivät yhdessä sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliiton kanssa välikysymyksen, jossa kysymme seikkaperäisesti, onko hallitus aidosti sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen ja Suomen hiilineutraaliustavoitteeseen ja millaisin konkreettisoin, uskottavin toimin. Hallituksen alkutaival ja tämä vuosikertomus osoittavat, että petrattavaa todella riittää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.01 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen vuosikertomus vuodelta 2023. Vuosi 2023 oli vaalivuosi, jolloin osa vuodesta menttiin ei-poliittisen toimitusministeristön johdossa, ja alkuvuonna vallassa oli vielä Marinin hallitus. Vuotta leimasi jatkuva epävakaa geopolitiittinen tilanne. Lisäksi julkisen talouden heikko tilanne oli keskeinen aihe poliittisessa keskustelussa. Vuonna 2023 Suomen bruttokansantuote supistui yhdellä prosenttiyksiköllä. Konkurssien määrä kasvoi 25 prosentilla edellisvuoteen verrattuna, ja konkurssiin haettiin reilut 3 300 yritystä, mikä on enemmän kuin vuonna 2009 finanssikriisin aikana.

Orpon hallitus lähtikin heti määrätietoisiin toimiin, joilla velkakehitys saataisiin vakautettua ja EU:n liiallisen alijäämän menettely vältettyä. Kesäkuussa 2023 nimetty pääministeri Orpon hallitus asetti hallitusohjelmassaan seuraavat keskeiset talous- ja finanssipolitiikan tavoitteet: Julkisen talouden velkasuhde vakautetaan ja sen jälkeen käännetään ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle. Pitkän aikavälin tavoite on pohjoismainen talouskasvu ja velan suhde bruttokansantuotteeseen. Julkisen talouden rahoitusasema kohenee siten, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan yksi prosentti suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden aikana eli vuoteen 2027 mennessä. Työllisyys- ja kasvutoimilla tavoitellaan 100 000:ta uutta työllistä. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on nostaa työllisyysaste 80 prosenttiin. Työllisyys- ja kasvutoimet yhdessä suorien sopeutustoimien kanssa luovat edellytykset julkisen talouden tasapainottumiselle vuonna 2030.

Julkista taloutta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi pääministeri Orpon hallitus sitoutuu hallitusohjelmassaan toimenpidekokonaisuuteen, joka vahvistaa julkista taloutta pysyvästi noin kuudella miljardilla eurolla vuoden 2027 tasolla. Julkisen talouden menoja sopeutetaan hallituksen päätöksiin nettomääräisesti noin neljällä miljardilla eurolla vuoden 2027 tasolla. Osana sopeutustoimia hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista, joilla tavoitellaan julkisen talouden vahvistumista noin kahdella miljardilla eurolla. Hallitusohjelmassa sovittujen sopeutustoimien lisäksi hallitus linjasi keväällä 2024 uudesta noin kolmen miljardin sopeutuksesta.

Hallitus teki vuonna 2023 lukuisia julkista taloutta vahvistavia toimia. Esimerkiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistukset jäädytettiin koko hallituskaudeksi.

Oppositio vastusti pitkälti kaikkia sosiaaliturvaan tehtyjä muutoksia mutta ei kyennyt esittämään omia realistisia ratkaisujaan, joilla julkista taloutta saataisiin vakautettua ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

työllisten määrää lisättyä. Demarit eivät ole vielä kukaan esittäneet oman vaihtoehtobudjettinsa työllisyysvaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Yhteiskuntaa haastoivat ja haastavat edelleen myös syntyvyyden lasku, [Puhemies koputtaa] oppimistulosten heikkeneminen ja liikkumattomuus lukuisine haittoineen. Etenkin kahteen jälkimmäiseen ongelmaan hallitus on lähtenyt hakemaan ratkaisuja peruskoulupanostuksilla [Puhemies koputtaa] ja Suomi liikkeelle -ohjelmalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle.

Yksi lause. — Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että nykyhallitus toimii vastuullisesti ja välittäen hallitusohjelman linjauksien mukaisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kolme minuuttia on se paikalta pidettävien puheenvuorojen mitta. — Sitten edustaja Kiljunen, poissa. Edustaja Mäenpää.

17.05 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät miehet ja naiset! Meillä on täällä tänään lähetekeskustelussa hallituksen vuosikertomus 2023. Aivan alkuun on todettava se, että kesken vuoden huhtikuussa käytiin eduskuntavaalit ja alkuvuosi menttiin sosiaalidemokraattisen pääministeri Sanna Marinin komennossa. Kesäkuussa aloitti uusi, pääministeri Petteri Orpon johtama hallitus, jonka muodostavat kokoomus, perussuomalaiset, RKP ja kristillisdemokraatit. Tämä viitekehys on syytä ymmärtää kertomusta käsitellessä.

Hyvät kollegat! Puolustusvaliokunnan jäsenenä ajattelin tehdä muutaman huomion turvallisuuspoliittisista sopimuksista ja päätöksistä.

Suomestahan tuli Pohjois-Atlantin puolustusliitto Naton täysjäsen 4.4.2023. Olemme olleet siitä lähtien 5 artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Tapahtuma, jota tulevat sukupolvet opiskelevat aivan varmasti historiankirjoista.

Kertomusvuonna annettiin Nato-jäsenyyteen liittyvien sopimusten ja määräysten voimaan saattamista koskevia hallituksen esityksiä. Ehkä merkittävin näistä oli joukkojen asemaa koskevat kansainväliset sopimukset eli niin sanottu Nato-sofa. Se määrittää sopimusosapuolten joukkojen oikeudellista asemaa näiden oleskellessa toisen sopimusosapuolen alueella. Yksityiskohtiin kuuluu muun muassa sopimista aseenkanto-oikeudesta, tuomiovallan käytöstä ja vahingonkorvausoikeudesta.

Toinen merkittävä turvallisuuteen liittyvä oli Yhdysvaltojen kanssa joulukuussa 2023 allekirjoitettu DCA-puolustusyhteistyösopimus. Määräykset tässä perustuvat pääasiassa juuri Nato-sofaan, mutta siinä myös täydennetään ja nykyaikaistetaan niitä joiltain osin.

Euroopan unionin tasolla puolustusyhteistyö taas on syventynyt ammustuotantoasetuksen ja yhteishankinta-asetuksen kautta. Kotimaisen puolustusteollisuuden kerrotaan osallistuneen vuonna 2023 menestyksellisesti Euroopan puolustusrahaston järjestämiin hakuihin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama yleinen huomio: Suomen vahva tuki Ukrainalle jatkui kertomusvuonna 2023. Maamme osallistui EU:n asettamien Venäjään kohdistuvien pakotepakettien valmisteluun ja toimeenpanoon. Yhdysvaltojen lisäksi yhteistyö luonnolisten liittolaistemme Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa oli tiivistä.

Näihin huomioihin päättäen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

17.09 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän ison salin päätökset ovat jatkumoa. Täällä päätetään ihmisten asioista, lakien säätämisestä, valtion varojen ja velkojen huolehtimisesta. Tämä jatkumo ei pysähdy vaalikausien välissä, ja sen vuoksi joudumme myös katsomaan, mitä edellinen hallitus on tehnyt. Kyse ei ole vanhojen asioiden kaivelusta vaan siitä, että edellisen hallituksen päätökset vaikuttavat myös tähän kauteen.

No, palaanpa edellisen hallituksen toimiin — suunta oli seuraava. Poiminta Ylen uutisesta syyskuulta 21, jonka otsikko meni näin: ”Valtion menoja lisättiin koronakulujen lisäksi.” Ja juttu jatkuu seuraavasti: ”Valtion ja kuntien menot jatkavat kasvuaan. Menot ovat tänä vuonna kolme miljardia euroa viime vuotta suuremmat, vaikka pahin koronakriisi näyttää jo hellittävän.”

Arvoisa oppositio, te kasvatitte menoja, mutta unohditte rakenteelliset uudistukset. Keskusta jakaa nyt todistuksia ja arvosanoja tälle hallitukselle ja vaatii, ettei oteta yhteistä velkaa Euroopan unionissa. Itse keskusta oli viime kaudella hyväksymässä velkapakettia. Näinkö äänestäjiä aliarvioidaan? Meillä on nyt kuitenkin vihdoinkin hallitus, joka toimillaan ottaa vakavasti tämän valtion vaarallisen velkaantumisen, ja rakenteellisilla toimilla rakentaa Suomeen kasvua ja työllisyyttä.

Keskiössä on työ ja turvallisuus. Esimerkkinä liikenne- ja viestintäministeriössä turvallisuus, sotilaallinen liikkuvuus ja talouskasvun edellytykset ovat prioriteettilistan kärjessä. Edellisen sosiaalidemokraattisen liikenne- ja viestintäministerin aikaan Väyläviraston investoinnit muun muassa Lappiin — no, niitä ei juuri ollut. Ja esimerkiksi Liikenne 12 -parlamentaarisessa työryhmässä ei ollut yhtään Lapin edustajaa. Vt 21 eli Neljän tuulen tie on elämänlanka Pohjois-Atlantille. Meni aika monta vaalikautta, että liikenne- ja viestintäministeriössä tartuttiin tämän tien parantamiseen tosissaan, nyt näin tapahtuu. Eli vahvistetaan Suomen huoltovarmuudelle ja sotilasliikenteelle, sotilasliikkuvuudelle tärkeitä yhteyksiä Pohjois-Norjaan ja Jäämerelle. Itämerellä on jo nyt nähty todella huolestuttavia tapahtumia, ja meillä on oltava huoltovarmuuden kannalta tärkeä reitti Pohjois-Atlantin satamiin.

Teollisuuden investointien verokannustin on hyvä esimerkki hallituksen kannustavasta politiikasta. Tarvitaan työtä ja toimeentuloa, jotta voidaan myös tarjota tukia ja kannustusta huonommin pärjääville.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

17.12 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen vuosikertomus, ja tässä on hyvä tilaisuus pohtia myös hallituksen politiikan suuntaa ja sen vaikutuksia maamme tulevaisuuteen. Valitettavasti on todettava, että hallituksen nykyinen linja ei luo kasvua eikä rakenna luottamusta tulevaisuuteen. Päinvastoin se kärjistää vastakkainasettelua ja lisää tuloeroja yhteiskunnassamme.

Ensinnäkin hallituspuolueiden puheet velkaantumisen taittamisesta ovat menettäneet uskottavuutensa. Vaikka hallitus on tehnyt merkittäviä leikkauksia, velkaantuminen ei ole taittumassa. Samaan aikaan rahat valuvat hyvätulaisia suosiviin veronkevennyksiin, mikä vain pahentaa tuloeroja ja heikentää yhteiskunnan koheesiota.

Hallituksen leikkauksiin ja työehtojen heikennyksiin perustuva politiikka on osoittautunut kestäättömäksi. Tämä linja on johtanut työllisyyden heikkenemiseen, kun hallituksen toimet eivät ole tukeneet kestäväää kasvua ja työllisyyttä. Esimerkiksi rakennusalan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

kriisiin ei reagoitu ajoissa, mikä on johtanut kymmenientuhansien työpaikkojen menetykseen, ja hallituksen lupaamat 100 000 uutta työpaikkaa ovat jääneet puheiden tasolle.

Hallituksen politiikka on ajanut työmarkkinat kaaokseen. Kasvutoimien laiminlyönti ja sanelupolitiikka ovat johtaneet tilanteeseen, jossa työmarkkinoiden toiminta on häiriintynyt. Aidot kasvutoimet koostuvat pitkälti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksista, joista laki hyväksyttiin sosiaalidemokraattien aloitteesta jo viime kaudella. Hallitus on kuitenkin jättänyt nämä toimet taka-alalle.

Arvoisa puhemies! Leikkauspolitiikka iskee pahiten jo valmiiksi heikossa asemassa oleviin, ja veropolitiikka suosii jo valmiiksi hyvätuloisia. Tämä johtaa tuloerojen kasvuun ja palveluiden saannin heikkenemiseen hyvinvointialueella, mikä puolestaan eriarvoistaa terveydenhuoltoa. Asiantuntijat ovat varoittaneet leikkausten kasautumisesta samoille ihmisille, mutta hallitus ei ole teettänyt kokonaisarviota leikkausten vaikutuksista.

Hallituksen leikkaukset perheille luovat näköalattomuutta ja pahoinvointia sekä syventävät sosiaalisia ongelmia. Tämä näkyy erityisesti lasten ja nuorten elämässä lisäten osattomuutta ja mielenterveysongelmia, vaikuttaen oppimiseen ja tulevaisuuden työllisyyteen. Nämä ongelmat voivat osaltaan ruokkia esimerkiksi jengiytymistä.

Koulutusleikkaukset ja erityisesti aikuiskoulutustuen lakkauttaminen pahentavat työvoimapulaa ja hankaloittavat tulevaa kasvua sekä yritysten mahdollisuuksia investoida. Tämä on lyhytnäköistä politiikkaa, joka vaikeuttaa maamme kilpailukykyä pitkällä tähtäimellä.

Ilmastopolitiikassa hallitus katsoo peruutuspeiliin eikä jaa edeltäjänsä kunnianhimoa. Vihreän siirtymän tukeminen ja vahva ilmastopolitiikka olisivat pitkällä tähtäyksellä myös taloudellisesti kannattavampia ja loisivat uusia vientimarkkinoita yrityksillemme.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme politiikkaa, joka rakentaa yhteiskunnan luottamusta, tukee kestävästä kasvua ja kaventaa tuloeroja. On aika kääntää suunta, investoida tutkimukseen ja kehitykseen, tukea perheitä ja koulutusta sekä luoda kestävämpi ja oikeudenmukaisempi tulevaisuus kaikille suomalaisille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

17.16 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Otin tämän puheenvuoron tuossa kommentoidakseni muutamia aiempia, lähinnä perussuomalaisten puheenvuoroja.

Ensinnäkin tuossa tuotiin äsken esille se, että hallitus on pystynyt tämän velkakehityksen vakauttamaan tai velkakehityksen vakauttaminen on tavoitteena. Muistelen, että ennen vaaleja nykyiset hallituspuolueet puhuivat siitä, että velkaantuminen lopetetaan, nyt puhutaan velkaantumisen vakauttamisesta, mutta valitettavasti, kun lukuja katsoo, näyttää, että vakauttaminenkaan ei onnistu tai ainakin se vakauttaminen ollaan tekemässä hyvin, hyvin korkealle velkaantumisen tasolle, eli 12,7 miljardia tänä vuonna ja noin 50 miljardia koko hallituskauden aikana, millä lyödään kaikki aiemmat ennätykset. Jos tätä halutaan pitää vakauttamisena, niin olkoon sitten se.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, oli tästä kasvusta puhetta. Toinen asia, ehkä vielä vakavampi asia, missä nykyinen hallitus on epäonnistunut, on kasvun tekeminen, kasvutoimenpiteet. Niin kuin on tuotu tässä salissa jo useasti esille, niin oikeastaan mikään muu ei ole tällä hetkellä kasvussa kuin työllisyys ja konkurssit, ja sitä myöten on tämä talouskasvu hukattu. Tietysti on hyvä esittää kovia tavoitteita 100 000 uudesta työllisestä, mutta tällä het-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2024 vp

kellä suunta on aivan toiseen suuntaan, ja ollaan ensimmäisen vuoden aikana pystytty päinvastoin tekemään runsaasti lisää työttömiä.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, täällä aikaisemmassa puheenvuorossa tuotiin esille, että oppositiosta ei ole esitetty vaihtoehtoa, ei ole esitetty realistista vaihtoehtoa, ja tämä hän ei pidä paikkaansa. Täällä ollaan parilla edellisellä viikolla ruodittu keskustan talousvaihtoehtoa, ja on pakko sanoa, että ei siitä ole kovin paljon löydetty moitittavaa tai kovin paljon löydetty heikkouksia. Olisin äskeiseltä puheenvuoron pitäjältä kysynyt, kun hän moitti, että ei ole realistista vaihtoehtoa, niin mikä siinä keskustan vaihtoehdossa oli huonoa, koska ei sellaisia ole oikeastaan pystytty tässä salissa tähän mennessä esittämään.

Ja sitten vielä, arvoisa rouva puhemies, loppuun väyläpolitiikkaan ja teiden kunnossapitoon: Tuotiin salissa äsken esille, että nyt on tehty suunnanmuutos tähän teiden kunnossapitoon. Kyllä, todella jos katsotaan lukuja tämän vuoden osalta ja näitten tulevien vuosien osalta, teiden korjausvelka on vuoteen 2028 mennessä kasvamassa peräti 700 miljoonalla eurolla, eli ollaan menossa huonompaan ja huonompaan suuntaan. Tämän hallituksen jäljiltä on jäämässä ilmeisesti yli viiden miljardin euron korjausvelka, mikä on erittäin huolestuttavaa. Se vielä kohdistuu nimenomaan sinne vähäliikenteisempään, alempaan tieverkkoon, joka ollaan käytännössä nyt jättämässä täysin oman onnensa nojaan.

Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies, kiitoksia keskustelusta ja kiitoksia myöskin tänne. Täällä on vielä seuraajia paikalla. Taitaa olla viimeinen puheenvuoro tänään. — Kiitos kaikille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden valiokuntien on annettava lausunto viimeistään 20.9.2024.